

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra praktické teologie

Bakalářská práce

**Testování při podezření na požití návykových látek u žáků
základních škol v Jindřichově Hradci**

Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Hyková, Ph.D.

Autor práce: Ludmila Nedvědová, DiS.

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Ročník: třetí

2011

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval(a) samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že, v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské (diplomové) práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Teologickou fakultou) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

.....2011 v Jindřichově Hradci

.....

Ludmila Nedvědová, DiS.

Poděkování

Děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Kateřině Hykové, PhD. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Zároveň děkuji ředitelům/kám, výchovným poradcům a metodikům prevence základních škol v Jindřichově Hradci za spolupráci a vytvoření příjemného prostředí pro umožnění realizace mého výzkumu.

OBSAH

ÚVOD	6
1. TEORETICKÁ ČÁST	8
1.1 PŘÍČINY ZÁVISLOSTI Z UŽÍVÁNÍ NÁVYKOVÝCH LÁTEK	8
1.2 MLÁDEŽ A RIZIKA SPOJENÁ SE VZNIKEM ZÁVISLOSTI NA NÁVYKOVÝCH LÁTKÁCH	9
1.3 DRUHY NÁVYKOVÝCH LÁTEK.....	10
1.4 DRUHY TESTOVÁNÍ NÁVYKOVÝCH LÁTEK	11
1.4.1 Prokazování užívání návykových látek.....	11
1.4.2 Dělení testů na návykové látky	12
1.5 PRÁVNÍ RÁMEC TÉTO PROBLEMATIKY	13
1.5.1 Zákony	13
1.5.2 Vyhlášky	14
1.5.3 Strategie	15
1.5.4 Metodické pokyny	15
1.6 MOŽNOSTI ŘEŠENÍ PROBLEMATIKY UŽÍVÁNÍ NÁVYKOVÝCH LÁTEK V PROSTŘEDÍ ŠKOL	16
2. PRAKTICKÁ ČÁST	18
2.1 CÍL VÝZKUMU.....	18
2.2 STANOVENÍ HYPOTÉZ	18
2.3 ZDŮVODNĚNÍ HYPOTÉZ	19
2.4 METODY A TECHNIKY VÝZKUMU.....	19
2.5 POPIS VÝZKUMNÉHO VZORKU.....	19
2.6 HARMONOGRAM VÝZKUMU.....	21
2.7 ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ STRUKTUROVANÉHO ROZHOVORU	21
2.8 PREZENTACE SBĚRU DAT	21
2.9 VERIFIKACE HYPOTÉZ	29
ZÁVĚR.....	31
SEZNAM ZDROJŮ	33
SEZNAM ZKRATEK	36
SEZNAM PŘÍLOH	37
PŘÍLOHY	38
PŘÍLOHA I. ŠKOLNÍ ŘÁD ZŠ JINDŘICHŮV HRADEC I, ŠTÍTNÉHO 121.....	38
PŘÍLOHA II. METODICKÝ POKYN K PRIMÁRNÍ PREVENCI SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ U DĚTÍ, ŽÁKŮ A STUDENTŮ VE ŠKOLÁCH A ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍCH	46
PŘÍLOHA III. SEZNAM OTÁZEK POLOSTRUROVANÉHO ROZHOVORU	57

PŘÍLOHA IV. ČLÁNEK O PREVENTIVNÍ PŘEDNÁŠCE PRO ŽÁKY 9. TŘÍDY 2. ZŠ V J. HRADCI OD	
POLICIE ČR.....	58
ABSTRAKT	59
ABSTRACT	60

ÚVOD

Téma bakalářské práce jsem si vybrala *Testování při podezření na požití návykových látek u žáků základních škol v Jindřichově Hradci*. Myslím, že problém návykových látek se týká všech základních škol. V oboru Sociální a charitativní práce jsem měla možnost získání praxe na OSPOD MěÚ v Jindřichově Hradci. Zde jsem se inspirovala pro téma své bakalářské práce a velmi by mě zajímalo, jak se školy v Jindřichově Hradci brání, aby žáci neužívali návykové látky ve škole a jak toto zjišťují, pokud některý ze zaměstnanců má podezření, že je žák pod vlivem návykové látky.

Cílem mé práce je uvedení do problematiky a následný výzkum provedený pomocí rozhovoru s výchovnými poradci a metodiky prevence rizikového chování jednotlivých škol v Jindřichově Hradci zaměřený na zjištění způsobů testování návykových látek používaných na jednotlivých školách. Pracuji s mládeží tj. věk od 6 do 15 let, tedy žáci základních škol. Toto období vnímám jako velmi rizikové pro možnost experimentů nebo vznik možných závislostí na návykových látkách. Jak uvedl Prim. MUDr. Karel Nešpor ve své publikaci *Alkohol, drogy a vaše děti: „Věk od 13 do 22 let je náročný. Dochází k dozrávání tělesnému i duševnímu. Objevuje i rozvíjí schopnost řešit problémy, rozhodovat se, abstraktně myslet, vytvářet hypotézy, věci spojovat. Dítě se postupně odděluje od rodiny a vytváří předpoklady pro budoucí samostatný život. Zejména v časném dospívání bývá tento vývoj provázen vzpourou. Rámec rodiny si dospívající doplňuje dalším rámcem vrstevníků a kamarádů. Kritičnost vůči rodičovské autoritě, jestliže je přijata s láskou, je pro utváření budoucí osobnosti nutná. K úkolům pozdního dospívání patří rozhodování o budoucím povolání, vytváření základu budoucího samostatného života, navazování budoucích dlouhodobějších citových vztahů. Neúspěchy v těchto oblastech jsou velmi trýznivé.“*¹

V teoretické části se dozvíte možné rizikové faktory, které mohou mít za následek vznik závislosti na návykových látkách. V další kapitole zmiňuji druhy návykových látek, mezi které patří i často opomíjený alkohol a tabák. Ve třetí kapitole se zabývám druhy testů, které jsou k dispozici, jejich dostupnost, druhy vzorků, přesnost analýzy

---

¹ NEŠPOR, K.; CSÉMY, L. *Alkohol, drogy a vaše děti, Jak problémům předcházet, jak je včas rozpoznat a jak je zvládat*, s. 11.

vzorků. Ve čtvrté kapitole se dozvídáme právní rámec zabývající se touto problematikou. Možnost škol opřít se o jednotlivé právní normy, zákony. A v poslední kapitole teoretické části se zabývám jednotlivými praktikami, které školy používají k zabránění užívání návykových látek v areálu. Jedná se zde o školní řád, právní předpisy pro uchazeče škol, používání testů a v neposlední řadě spolupráce s jinými organizacemi.

V praktické části je zahrnut výzkum, který je zprostředkován pomocí rozhovoru s jednotlivými výchovnými poradci a metodiky prevence základních škol v Jindřichově Hradci. Výzkum má napomoci zjistit, jak se školy brání proti užívání návykových látek. Podle jakých předpisů se řídí, kde to mají uvedené, jak mají právně ošetřeno možné používání testů u žáků.

1. TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Příčiny závislosti z užívání návykových látek

Závislost způsobují jak legální tak nelegální drogy. S legálními drogami se setkáváme v životě velmi často a mohou být každodenně užívány např. káva, tabákové výrobky, alkohol.² Dále jsem pracovala s publikací od Petra Petr, Hany Kalové, Veroniky Chmelařové a Aleny Zdražilové, Proglemona k farmakologii drogových závislostí, 2007.

Závislost můžeme rozdělit na psychickou a fyzickou. *Psychická závislost* se týká duševního stavu, který se vyznačuje přáním po užívání návykové látky i přesto, že sám člověk vidí své chování jako nerozumné. Tento stav je nutkavý, nelze mu odolat. Tato závislost je velmi silným faktorem pro opětné užití návykové látky. *Fyzická závislost* se dotýká organismu a vzniká dlouhodobým a častým užíváním návykové látky. Tato látka se po čase stává součástí metabolismu člověka a po vysazení přísunu této látky organismus reaguje negativně až vyústěním abstinčního syndromu.³

Na vzniku závislosti se podílí více faktorů, podle Marie Vágnerové v publikaci Psychopatologie pro pomáhající profese, hovoříme o multifaktoriální podmíněné poruše. Tímto faktorem může být např. somatické a psychické vlastnosti jedince, vliv vnějšího prostředí. Příčinu závislosti může ovlivnit chemické složení psychoaktivní látky a její působení na lidský organismus, některé látky mohou vyvolat závislost u kohokoliv bez rozdílu psychických a biologických vlastností jedince.

Mezi významný faktor patří genetická dispozice, která může zvýšit tendenci užívání psychoaktivních látek. Není ovšem určeno, zda jde o komplex specifických genetických informací, nebo o dědičně podmíněnou produkci určitého mediátoru.

Biologický základ ovlivňuje vznik závislosti na psychoaktivní látku při způsobu jejího zpracování v organismu. Riziko užívání některých látek, např. alkoholu, mohou ovlivnit fyziologické reakce. Člověk, u něhož se neprojeví negativní následky (nevolnost, zvracení, pocity strachu, stísnění) po požití psychoaktivních látek bude s větší pravděpodobností užívat tyto látky častěji a ve větší míře.

---

² Srov. STONE, T. a DARLINGTONOVÁ. *Léky, drogy, jed*, s. 366-367.

³ Srov. PETR, P. a kolektiv. *Proglemona k farmakologii drogových závislostí*, s. 40.

Psychické faktory mají velký podíl na vzniku užívání psychoaktivních látek. U jedince záleží na úrovni motivace, která vychází z individuálních potřeb nebo je důsledkem sociálního tlaku. Člověk může mít motivaci uniknout něčemu negativnímu, získat něco pozitivního nebo sociální konformita (uchování určitých vztahů, akceptace skupinou...) Důležité je i emoční prožívání jedince, způsob uvažování a hodnocení situace, faktor učení, tendence k určitému způsobu chování a osobnostní vlastnosti.

Na sociálních faktorech se podílí také více složek, patří sem společnost, jaká je v ní dostupnost psychoaktivní látky; městské prostředí, ve kterém se jedinec nachází; rodina a její vnitřní vztahy; sociální skupina, do které jedinec patří; nižší úroveň vzdělání a sociální deprivace např. z chybění možnosti seberealizace.⁴

1.2 Mládež a rizika spojená se vznikem závislosti na návykových látkách

Období dospívání běžně doprovází emoční labilita, časté a nápadné změny nálad (zejména směrem k negativním rozladám), impulsivní jednání dítěte, nestálost a nepředvídatelnost jeho reakcí. Objevují se obtíže se soustředěním, které mohou ztěžovat soustavné učení a nezřídka tak může docházet k výkyvům ve školním prospěchu. U dětí v tomto věku se nezřídka vyskytuje zvýšená unavitelnost, střídá se ochablost a apatie s krátkými fázemi vystupňované aktivity – tyto stavy se potom mohou projevit např. ve zhoršeném spánku, v poruchách chuti k jídlu aj.⁵

Marie Vágnerová v publikaci *Psychopatologie pro pomáhající profese* 2008 uvádí výsledky výzkumu zaměřený na vznik závislosti na drogách u mladých lidí, který je mnohem vyšší než u jiné věkové kategorie. Důkazem je například výzkum v roce 1996, kdy 75% uživatelů drog tvořili mladiství od 15 do 24 let. Příležitostní uživatelé marihuany tvoří 30%, z toho 1/3 žáků z 9. ročníků dvou pražských obvodů má s touto drogou zkušenosti a 3% z této skupiny má zkušenosti s tvrdou drogou. Naší pozornosti by však neměl uniknout fakt, že 76% zná někoho, kdo užívá drogy s méně závažnými zdravotními riziky. 31% procent pak zná alespoň jednoho vrstevníka, který bere drogy s více závažnými zdravotními riziky. Skutečností však je, že výzkumu se nepodrobili

---

⁴ Srov. VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*, s. 550 - 554.

⁵ PEŠEK, R., VONDRÁŠKOVÁ, A., VESELÝ, O. *Drogová závislost aneb Rychlý běh po krátké trati*; Poradenská příručka pro děti, dospívající a jejich rodiče. 1. vydání, Blatenské tiskárny s.r.o., 2007, s. 30.

všichni mladiství a tak mnozí z nich nemusí být v evidenci a uvedená čísla mohou být nepřesná.⁶

Dále uvádím výsledky výzkumné zprávy z roku 2007 ESPAD (Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách). Do tohoto výzkumu se Česká Republika zapojila již po čtvrté. Výzkum zahrnoval pouze mládež od 15 do 16 let, 26% šestnáctiletých kouří denně cigarety a z toho je 8% silných kuřáků (denně více než 11 cigaret). V oblastižívání alkoholu se situace od 90. let nezměnila, alkohol v posledních 30 dnech užilo 76% a nadměrné dávky v posledních 30 dnech užilo 52% českých studentů. 45% studentů má zkušenosti s konopnými látkami. 9% má zkušenost s léky se sedativním účinkem, 7% s čicháním rozpouštědel, 5% s LSD a extází a 3% s amfetaminy. Uklidňující je fakt, že s drogami typu heroin a kokain je zkušenost minimální (1%). Jak uvádí ESPAD od roku 2003 se nárůst nijak nezvýšil a naopak u nelegálních drog se situace zlepšila s výjimkou konopných látek. Přesto ČR zůstává jednou ze zemí, kde je vysoký počet šestnáctiletých uživatelů tabáku, alkoholu a nelegálních drog nad evropským průměrem. ČR v užívání konopných drog však stále zaujímá nejvyšší místo v evropském pomyslném žebříčku. Naopak v užívání nekonopných drog se čeští šestnáctiletí z čelního místa propadli níže.⁷

1.3 Druhy návykových látek

Návykové látky je možno dělit na legální a nelegální. Do legálních pak patří tabákové výrobky, alkohol a do nelegálních omamné a psychotropní látky. U obou skupin však platí užívání osobou starší 18 ti let, kdy se předpokládá, že jedinec je schopen nést rizika, která se týkají nejen poškození zdravotního stavu, ale i možného provedení trestného činu. Martin Hajný ve své knize O rodičích, dětech a drogách uvedl, že v České republice jsou nejčastěji užívané nelegální drogy marihuana, pervitin a heroin. Další drogou poměrně často užívanou skupinou dětí a mladistvých jsou těžké látky. Hlavní drogou toxikomanů, kteří jsou závislí, je pervitin a heroin. Ostatní níže zmíněné drogy představují obvyklé látky používané k experimentům, které uživatel drog různě kombinuje nebo využívá ke speciálním účelům.⁸

---

⁶ Srov. VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*, s. 550.

⁷ Srov. www.drogy-info.cz. *Alkohol, tabák a drogy u evropské mládeže – výsledky mezinárodního srovnání studie ESPAD 2007*.

⁸ Srov. HAJNÝ, M. *O rodičích, dětech a drogách*, s. 17.

Vzhledem k rozsahu bakalářské práce neuvádím jednotlivé dělení návykových látek, je však možné dohledat v doporučené literatuře uvedené pod čarou.⁹

1.4 Druhy testování návykových látek

V dnešní době se můžeme setkat s mnoha druhy testů na přítomnost návykové látky. Můj názor je, že je to reakce na zvýšený výskyt užívání návykových látek. Pomocí testů se např. rodič, učitel nebo zaměstnavatel může rychle a snadno přesvědčit, zda testovaná osoba užila návykovou látku či nikoli. Toto zjištění tak může urychlit proces léčby a zamezit vzniku závislosti nebo alespoň vede k sankci, která dané osobě připomene, že užívání návykových látek je v daných prostorách zakázáno.

1.4.1 Prokazování užívání návykových látek

Drogy dnes najdeme kdekoli, jejich rozšířenost je tak velká, že nás nemůže zaskočit jejich přítomnost na základních a středních školách. Pokud někdo s nelegálními drogami obchoduje, nebo se podílí na jejich výrobě, dopouští se trestného činu. Problém nastává, pokud návykové látky „pouze“ užívá. Zde je pro uplatnění zákona potřeba prokázat, že osoba je pod vlivem některé z návykových látek. Někdo by mohl oponovat, že užívání trestné není, ale je trestné užívat návykové látky v prostorách, kde se to striktně zakazuje (školy a jejich školní řády to jasně vymezují). K průkazu návykové látky pak slouží drogové testy, které zjistí přítomnost návykových látek v těle. Testy umožňují zjištění přítomnosti návykové látky v těle i několik dní po jejím užití.¹⁰

Droga	Doba, po kterou lze zjistit, že droga byla užitá
Marihuana	2-8 dní, při chronickém užívání 14-42 dní
Pervitin, amfetaminy	1-2 dny
Kokain (metabolity)	2-3 dny

⁹ STONE, T. a DARLINGTONOVÁ, G. *Léky, drogy, jedy*, s. 355-381.

NEŠPOR, K., PERNICOVÁ, H., CSÉMY, L. *Jak zůstat fit a předejít závislostem*, s. 14-20.

STAFFORD, P. *Encyklopedie psychedelických látek*.

www.drogy-info.cz. *Informační portál o ilegálních a legálních drogách*.

¹⁰ Srov. www.substituční-léčba.cz. *Přítomnost drogy v těle odhalí drogový test*.

Heroin a další opiáty	1-2 dny
Subutex (buprenorfin)	2 dny
Benzodiazepiny	2-4 dny, i déle
Rohypnol	1-3 dny, i déle
Toluen	2 dny

Tab.: Druh drogy a orientační doba, po kterou lze zjistit, že droga byla užita.¹¹

Pro ukázkou jsem využila tabulku uvádějící pouze orientační hodnoty testů z moči. Doba, po kterou zůstává droga nebo jiná návyková látka v těle je u každého jedince individuální a záleží na stavu organismu (pohlaví, věk), množství a kvalitě návykové látky, doba po kterou je látka užívána (pokud jde pouze o experimentální jednorázové užití, nebo dlouhodobější užívání) a samozřejmě na způsobu testu a druhu vzorku biologického materiálu. Je předem jasné, že laboratorní výsledky poskytnou mnohem větší časový interval než testy skriningové.

Pro srovnání např. THC je v těle odhaleno pomocí ze slinných testů 10-14 dní, z krve jeden až dva týdny, z moče jeden až tři měsíce, z vlasů 3 měsíce podle délky.¹²

Pro testování návykových látek se používá biologický vzorek odebraný od testované osoby. Zjišťovat lze pomocí odebraného vzorku z dechu, z krve, z moči, z vlasů, ze slin, z potu. Důležité je, aby nedošlo k záměně testovaných biologických vzorků a poskytnutý vzorek byl opravdu od testované osoby.

1.4.2 Dělení testů na návykové látky

První typ testování návykových látek vyžaduje poskytnutí testovaného vzorku pověřeným osobám (učitel, lékař, policista, sociální pracovníce OSPOD atd.). Po odebrání od testované osoby je vzorek řádně zapečetěn a odeslán na analýzu do specializované toxikologické laboratoře. Tato analýza může trvat 2 až 4 dny, je přesná, ale také výrazněji dražší. Druhým typem testování jsou skriningové testy. Mohou vypadat jako destičky nebo papírové proužky napuštěné různými sloučeninami, které s určitou návykovou látkou reagují. Tyto testy mají svou výhodu okamžitého zjištění užití návykové látky přímo na místě kontroly. Výhodou je tedy rychlost zjištění

¹¹ PEŠEK, R., VONDRÁŠKOVÁ, A., VESELÝ, O. *Drogová závislost aneb Rychlý běh po krátké trati; Poradenská příručka pro děti, dospívající a jejich rodiče*, s. 50.

¹² Srov. www.extc.cz. *Testy na drogy*.

výsledku a nižší cena. Jejich přesnost je však mnohem nižší, jde totiž pouze o orientační testy.

Existují testy na odhalení pouze jedné drogy v organismu, ale i tzv. multipanely, které zjistí při jednom měření až 10 různých druhů drog.

Skríningové testy se tedy pro svou dostupnost, jednoduchost, rychlost zjištění a nízkou cenu začínají používat ve školách pro kontrolu žáků a studentů. Je zde velký předpoklad, že drogové testy se brzy stanou stejně běžné, jako jsou například testy na alkohol pro domácí použití.¹³

Skríningové testy se dělí podle druhu odebraného vzorku. Nejčastěji se jedná o testování dechu, slin, potu, moči, ale může se jednat i o pevnou látku, která by se našla u žáka. Pomocí testu se pak identifikuje, zda jde o omamnou látku a jakého druhu. U testů ze slin se buď přímo test přiloží na jazyk testované osoby, nebo testovaná osoba nasliní testovací houbičku a ta se posléze přiloží na daný test. U testů z potu je to obdobné. Testování z moče se provádí vložením testu do nádoby s močí nebo se pomocí pipety nanese vzorek moče na test. Samozřejmě o použití testů se dočteme v příbalovém letáku jednotlivých testů. Rozdílnost použití testů se liší jednotlivými výrobci, které poskytují tyto testy. Testy lze zakoupit v lékárnách nebo je lze objednat u jednotlivých výrobců.¹⁴

1.5 Právní rámec této problematiky

1.5.1 Zákony

Jako první bych uvedla z trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. čl. § 130 - návyková látka, je zde ustanoveno co se rozumí návykovou látkou, *jedná se o alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky umožňující nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování. Dále pak čl. § 284, § 285, § 286, § 287, ve kterých je považováno za trestný čin přechovávání omamné látky a psychotropní látky a jedu; nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku; výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu a poslední týkající se šíření toxikomanie.*¹⁵

---

¹³ Srov. www.substituční-léčba.cz. *Přítomnost drogy odhalí v těle drogový test.*

¹⁴ Srov. www.drogovetesty.cz. *Drogové testy.*

¹⁵ www.sagit.cz. *Trestní zákoník § 40/2009 Sb.*

Zákon č. 379/2005 Sb. o opatřeních k ochraně před škodami působenými, tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami. *Stanovuje opatření směřující k ochraně před škodami na zdraví působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami; opatření omezující dostupnost tabákových výrobků a alkoholu a zajišťuje organizaci a provádění protidrogové politiky.*¹⁶

Zákon č. 167/1998 Sb. – o návykových látkách, novelizován zákonem č. 141/2009 Sb.. *Tento zákon upravuje zacházení s návykovými látkami, jejich výrobu, dovoz, vývoz a další operace s nimi; upravuje zacházení s návykovými látkami; zacházení s látkami obsahující efedrin; upravuje pěstování máku, konopí, koky a vývoz a dovoz makoviny.*¹⁷

Zákon č. 200/1990 Sb. - o přestupcích, především čl. § 30 – *přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomániemi. Zde se hovoří o přestupcích spočívajících v prodeji, podání nebo jiného umožnění požití alkoholického nápoje osobám mladším 18 let. To stejné platí pro podání nebo umožnění užití omamných a psychotropních látek osobám mladším 18 let a nakonec samotné přechovávání v malém množství pro svoji potřebu omamnou nebo psychotropní látku.*¹⁸

1.5.2 Vyhlášky

Vyhláška MŠMT č. 72/2005 Sb. – vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních, doplňuje zákon Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy 561/2004 Sb. čl. § 121 odst. 1 a čl. § 123 odst. 5. Tato vyhláška vymezuje poskytování poradenských služeb, obsah poradenských služeb, školská poradenská zařízení, dokumentaci, poradnu, centrum, školu, poskytování poradenských služeb za úplatu, zrušovací ustanovení a účinnost této vyhlášky. Čl. § 7 odst. 1 vymezuje, kým může být poradenská činnost zajištěna ve školách a co do školských zařízení patří (základní, střední a vyšší odborné školy). Dále odst. 2 jaké jsou poskytovány poradenské služby.¹⁹

---

¹⁶ www.sagit.cz. Zákon č. 379/2005 Sb.

¹⁷ www.sagit.cz. Zákon č. 167/1998 Sb.

¹⁸ www.business.center.cz. Zákon č. 200/1990 Sb.

¹⁹ Srov. Vyhláška 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb.

1.5.3 Strategie

Vzhledem k problematice, kterou se zabývám ve své bakalářské práci, pokládám za důležité zmínit strategie, které se této problematice týkají a svými cíly se snaží provádět prevenci primární, sekundární i terciální.

Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 – 2018 *je aktualizací předešlé strategie let 2005 – 2009. Její nynější doba trvání 9 let ukazuje na nepřetržité trvání protidrogové politiky. Má za cíl snížit míru experimentálního a příležitostného užívání drog zejména mladými lidmi; snížit míru problémového a intenzivního užívání drog; snížit potenciální rizika spojená s užíváním drog pro jedince a společnost a snížit dostupnost drog zejména pro mladé lidi.*²⁰

Protidrogová strategie EU na období 2005 – 2012 *má za cíl zvýšit hodnotu vnitrostátních strategií, při respektování zásad subsidiarity a proporcionality zakotvených ve smlouvách. Strategie zdůrazňuje, že by členské státy měly zvažovat dopad svých vnitrostátních strategií na jiné členské státy, způsoby, jakými se vnitrostátní strategie různých členských států mohou vzájemně podporovat a jak mohou takové strategie přispět k dosažení cílů této strategie Evropské unie.*²¹

Strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu školství na období 2009-2012 *vychází z pravidelných jednání s krajskými školskými koordinátory prevence a metodiky prevence, z dlouhodobých cílů stanovených strategiemi nadresortních orgánů a ze zkušeností s naplňováním koncepcí prevence zneužívání návykových látek a dalších rizikových projevů chování u dětí a mládeže z let 1998 až 2008. Má za cíl vytvoření a nastolení bezpečného prostředí, tj. prostředí, v němž kvalifikovaný, legislativně zakotvený stabilní systém metodiků prevence na všech úrovních při vytvořených potřebných podmínkách pro práci, realizuje akreditované programy a certifikované programy které naplňují kritéria daná Standardy primární prevence.*²²

1.5.4 Metodické pokyny

Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j.: 20 006/2007-51 poskytuje jednotlivé

---

²⁰ www.vlada.cz. Národní strategie protidrogové politiky na období 2010-2018.

²¹ www.vlada.cz. Protidrogová strategie EU na období 2005-2012.

²² Strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu MŠMT na období 2009 – 2012, s. 3, 12.

kroky vycházející ze zákona Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 561/2004 § 29 odst. 1 a § 30 odst. 3. Dále je zde zahrnut zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem jinými návykovými látkami. A samozřejmě jsou zde zahrnuty i strategie výše uvedené a strategie prevence kriminality. Vymezuje terminologii a začlenění prevence do školního vzdělávacího programu, popisuje jednotlivé instituce v systému prevence a úlohu pedagogického pracovníka, definuje Minimální preventivní program, doporučuje postupy škol a školských zařízení při výskytu i rizikových forem chování dětí a mládeže.²³

Do metodických pokynů patří i Informace MŠMT o spolupráci předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR. Spolupráce Policie ČR a resortu školství je realizována v rámci prevence sociálně patologických jevů a mnohdy i při řešení problémů vzniklých v souvislosti s těmito jevy ve školách a školských zařízeních. V návaznosti na zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí upravuje Závazný pokyn Policejního prezidenta č. 8/ 2002 systém práce a postupy policistů v oblasti preventivně výchovného působení na děti a mládež a v oblasti odhalování a dokumentování kriminality dětí a trestné činnosti páchané na mládeži. Spolupráce s Policií ČR by měla být navázána preventivně, nikoli až při řešení problémů spojených s výskytem sociálně patologických jevů.²⁴

1.6 Možnosti řešení problematiky užívání návykových látek v prostředí škol

Zpráva České školní inspekce z r. 2005 uvádí výsledky dotazníkového šetření, které se zaměřovalo na výskyt problémů na základních a středních školách. Celkem bylo dotazováno více jak čtyři tisíce žáků a studentů. Užívání drog ve škole připouští skoro 25% žáků základních škol a téměř 50% studentů škol středních, předávání drog v prostorách školy pak 10% žáků základních škol a 20% studentů škol středních.²⁵

Všechna školská zařízení a školy jsou zřízeny v souladu se zákonem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 561/2004 Sb. - školský zákon, který upravuje fungování těchto zařízení. Jsou zde povinnosti, ale i možnosti, jak se chránit před

---

²³ Srov. *Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže ve školách a školských zařízeních*, s. 1-8.

²⁴ Srov. *Informace pro odbory školství krajských úřadů, předškolní zařízení, školy a školská zařízení*.

²⁵ PEŠEK, R., VONDRÁŠKOVÁ, A., VESELÝ, O. *Drogová závislost aneb Rychlý běh po krátké trati; Poradenská příručka pro děti, dospívající a jejich rodiče*, s. 66.

problematikou užívání návykových látek v prostředí škol. Škola se proti užívání návykových látek může bránit postupem uvedeným v zákoně, strategií a metodických pokynů uvedených v kapitole 2.4 Právní rámec této problematiky.

Pro seznámení žáků a studentů s pravidly školy využívají školní zařízení školní řád právně ošetřeným zákonem č. 561/2004 Sb. § 30. Mělo by zde být i zahrnuty práva a povinnosti žáků, studentů a zaměstnanců. Jsou zde i vyjmenována jednotlivá závažná porušení školního řádu, které zahrnují i nedovolené požívání, držení a distribuci tabákových výrobků, alkoholu nebo jiných návykových látek.²⁶ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy poskytuje školám v Metodickém pokynu k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních přílohu ke školním řádům, kde poskytuje jednotlivé kroky jak postupovat při podezření nebo přímé odhalení žáka při požití návykové látky.²⁷

Pro předcházení této problematice by se měly školní zařízení zasloužit primární prevencí a poradenstvím dle vyhlášky MŠMT č. 72/2005 Sb. viz kapitola 2.4.2 Vyhlášky. Samozřejmě je důležitá i spolupráce s jinými institucemi např. Policie ČR, OSPOD, školská poradenská zařízení apod.

---

²⁶ Hledej Příloha I. Školní řád ZŠ Jindřichův Hradec I, Štítného 121.

²⁷ Hledej Příloha II. Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve škole a školských zařízeních.

2. PRAKTICKÁ ČÁST

2.1 Cíl výzkumu

Cílem mého výzkumu je zjištění způsobu testování žáků na základních školách při podezření na požití návykové látky. Zajímalo by mě, jestli si testování žáků provádějí výchovní poradci nebo jiní pracovníci základní školy, jaké testy základní školy užívají a které jsou nejčastější.

Šetření se zaměřuje:

- Informovanost výchovných poradců a dalších pracovníků základních škol o testování návykových látkách
- Zda se již setkali s podezřením požití návykové látky u žáka, a jaký mají další postup řešení této situace
- Způsoby testování, které základní školy využívají a kdo testování provádí
- Jaké má základní škola následné opatření při potvrzení užití návykové látky

2.2 Stanovení hypotéz

Předpokládám, že:

- Výchovní poradci, metodičtí preventisté a další pracovníci základních škol jsou zcela informováni o testování návykových látkách
- Jednotlivé základní školy v Jindřichově Hradci mají zkušenosti s podezřením na požití návykové látky u žáka
- Základní školy mají aktuálně testy na zjištění návykových látek v přiměřeném množství
- Častěji užívané testy budou na zjištění návykových látek ze slin
- V dalším opatření bude následovat spolupráce s rodinou, policií ČR a pracovníky z OSPOD

2.3 Zdůvodnění hypotéz

Výchovní poradci, metodičtí preventisté a další pracovníci základních škol jsou nuceni znát zákon Ministerstva školy, mládeže a tělovýchovy č. 561/2004 Sb. školský zákon, ve kterém je upraveno fungování těchto zařízení (hledejte kap. 2.5).

Předpoklad, že na každé základní škole v Jindřichově Hradci došlo k setkání s podezřením na návykovou látku u žáka, vycházím z výsledku výzkumné zprávy z roku 2007 ESPAD. Do tohoto výzkumu se Česká Republika zapojila již po čtvrté. Tento výzkum zahrnoval pouze mládež od 15 do 16 let, výsledky byly více než alarmující (hledejte kap. 2.1.1).

Přítomnost testů na jednotlivých základních školách v Jindřichově Hradci vidím jako jednu ze základních pomůcek vybavení každé základní školy.

Hypotéza pro častěji užívané testy na zjištění návykových látek ze slin je z důvodu aplikace vzorku na test méně zatěžující nejen testované osoby, ale i dozoru na správné užití testu (hledejte kap. 2.3.2).

Předpoklad další spolupráce s jinými organizacemi vyplývá z faktu, že se jedná o žáky základních škol, tedy o nezletilé jedince (hledejte kap. 2.5).

2.4 Metody a techniky výzkumu

Pro výzkum budu využívat podle Františka Zicha Úvod do sociologického výzkumu techniku kvalitativní a metodu polostrukturovaný rozhovor, na který budou osloveni výchovní poradci a školní metodici prevence jednotlivých základních škol v Jindřichově Hradci.²⁸ Jednotlivé otázky polostrukturovaného rozhovoru hledejte v Příloze III. Seznam otázek polostrukturovaného rozhovoru.

2.5 Popis výzkumného vzorku

Ve výzkumu se budu zabývat výchovnými poradci a školními metodiky prevence pracující v základních školách v Jindřichově Hradci. Pomocí výzkumu bych ráda zjistila, jak jsou pracovníci informováni o způsobech testování návykových látek. Zajímá mě, jestli si provádějí testování sami, v případě, že došlo k podezření na požití návykové látky, zda mají pověřenou osobu k tomuto úkonu nebo je provádí jakýkoliv

---

²⁸ Srov. ZICH, F., *Úvod do sociologického výzkumu*, s. 99, 103, 105.

zaměstnanec školy (za zaměstnance předpokládám učitele) a jaké testy mají k dispozici. Nakonec by mne zajímalo, jaké mají základní školy následné postupy po odhalení užití návykových látek u žáků.

V Jindřichově Hradci se nachází šest základních škol, následně uvádím adresy jednotlivých základních škol a funkci, která je na dané základní škole provozována. Učitelé, kteří plní funkci spojenou s prevencí rizikového chování mi poskytli informace pro výzkum. Využiji číslování od 1 do 6 a tímto pořadím budu označovat jednotlivé základní školy a i na dále pracovat v kapitole 3.8 Prezentace sběru dat a 3.9 Verifikace hypotéz.

1. Základní škola Jindřichův Hradec I

ul. Štítného 121

377 01

Metodička prevence rizikového chování

2. Základní škola Jindřichův Hradec II

ul. Janderova 160

377 01

Školní metodik prevence

3. Základní škola Jindřichův Hradec

ul. Jarošovská 746/II

377 01

Výchovná poradkyně

4. Základní škola Jindřichův Hradec

sídl. Vajgar 592/III

377 01

Metodička prevence rizikového chování

5. Základní škola Jindřichův Hradec

sídl. Vajgar 692/III

377 01

Školní metodika prevence

6. Základní škola Jindřichův Hradec V

ul. Větrná 54
377 01
Školní metodická prevence

2.6 Harmonogram výzkumu

Výzkum se uskutečnil v únoru 2011. Rozhovory byly uskutečněny v době od 21.2.2011 do 28.2.2011. Od 1.3.2011 do 6.3.2011 bylo provedeno zpracování informací.

2.7 Způsob zpracování strukturovaného rozhovoru

Vzhledem k tomu, že rozhovor byl prováděn přímo s výchovnou poradkyní a metodiky prevence rizikového chování na předem domluvené schůzce, zodpovězení otázek polostrukturovaného rozhovoru bylo 100%. Ke zpracování odpovědí jsem využila vlastní záznam z jednotlivých rozhovorů. Rozhovor je zaznamenán v následující kapitole 3.8 Prezentace sběru dat.

2.8 Prezentace sběru dat

Data prezentuji vždy uvedením otázky a odpovědi pracovníků základních škol pro přehlednost informací získaných při výzkumu.

1. Jste informováni o testování návykových látkách? Můžete uvést z jakých zdrojů?

1. ZŠ

Informace čerpáme především od koordinátorky z Okresní metody prevence rizikového chování, která má funkci metodičky sociálně patologických jevů a s koordinátorem, pracujícím ve Sdružení Meta Prevcentrum, poskytující preventivní protidrogové programy pro žáky a studenty základních a středních škol.

2. ZŠ

Informováni samozřejmě jsme od koordinátora protidrogové prevence, informace máme i od Policie ČR a z Metodického pokynu a Preventivního programu ZŠ od MŠMT ČR. *Potvrzení spolupráce je možné dohledat v Příloze IV. Článek o preventivní přednášce pro žáky 9. třídy 2. ZŠ v J. Hradci od Policie ČR.*

3. ZŠ

Ano jsme informováni ze seminářů od metodičky prevence rizikového chování, která je nyní na mateřské dovolené. Informace čerpáme z internetu a individuálně nebo na besedách s koordinátorem protidrogové prevence.

4. ZŠ

Informace jsem především získala při dálkovém studiu Prevence sociálně patologických jevů, které trvalo 2 roky a dále čerpám informace z časopisu Závislost a my.

5. ZŠ

Informace jsem získala studiem Prevence sociálně patologických jevů, informace si snažím rozšiřovat i sama a získávám je i na odborných seminářích pro metodiky prevence rizikového chování.

6. ZŠ

Ano samozřejmě jsem informovaná, především z Metodického pokynu a Preventivního programu pro ZŠ od MŠMT ČR. Každá škola je povinna mít krizový plán školy, z něho samozřejmě také vyplývají podstatné informace k této problematice.

2. Máte ve školním řádu přímo uvedeno závažné porušení jako nedovolené požívání, držení a distribuci tabákových výrobků, alkoholu nebo jiných návykových látek?

1. ZŠ

Ano, máme to tam přímo uvedené. Na webových stránkách to máme také zveřejněné je to tedy přístupné nejen dětem, ale i rodičům.

2. ZŠ

Ano máme, nově bylo vytvořeno Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže v dokumentu MŠMT, který má vytvořenou přílohu ke školnímu řádu.

3. ZŠ

Ve školním řádu máme uvedena práva a povinnosti žáků ve škole a další informace ohledně návykových látek žákům podáváme první den zahájení nového školního roku, při plánované akci (lyžařský kurz) nebo při výskytu porušení školního řádu některým žákem.

4. ZŠ

Ano, máme to vymezené, jako hrubé porušení školního řádu.

5. ZŠ

Ano máme, podle Metodického pokynu pomocí Přílohy ke školnímu řádu vytvořené MŠMT ČR. Děti se školním řádem seznamujeme v první den zahájení nového školního roku a v průběhu školního roku připomínáme jednotlivé body při výskytu porušení školního řádu. Školní řád také žákům připomínáme před plánovanými akcemi, jako jsou exkurze, školní výlety, lyžařský kurz a jiné akce.

6. ZŠ

Ano máme, je to i na webových stránkách.

3. Setkali jste se s podezřením na užití návykové látky u žáka?

1. ZŠ

Ano, převážně jde o cigarety a alkohol. U jednoho žáka jsme se už setkali i s podezřením na užití marihuany.

2. ZŠ

Ano, především jde o cigarety a alkohol, s drogami jsme se ještě u žáků neseťkali.

3. ZŠ

Ano, ale problémy máme jen s cigaretami u žáků.

4. ZŠ

Ano, samozřejmě, řešíme převážně cigarety. Loni ve školním roce nám na vyučování však přišel žák pod vlivem alkoholu, okamžitě jsme volali zákonné zástupce, stav žáka nebyl kritický, aby se musela volat záchranná služba. Rodiče žáka to omluvili jako nevolnost.

5. ZŠ

Ano, hlavní problém jsou cigarety u žáků, problém s alkoholem se zde ani nevyskytuje. Před 2 roky jsme u jednoho žáka zadrželi „psaníčko“ obsahující pervitin, žáka jsme museli izolovat v ředitelně „psaníčko“ jsme mu odebrali, zavolali zákonným zástupcům a Policii ČR. Případ se dále nijak zvlášť neřešil a žák si vzal ponaučení, víckrát se tato situace neopakovala.

6. ZŠ

Ano, u žáků je problém především užívání cigaret a alkoholu.

4. Můžete přibližně říci, jak často se tento jev vyskytuje za školní rok?

1. ZŠ

Cigarety u žáků řešíme průběžně celý rok stejně. U alkoholu maximálně 5x za školní rok. Letos jsme před 2 měsíci měli podezření u žáka 8. třídy, že požil alkohol, toto podezření se nám potvrdilo.

2. ZŠ

Zkušenost máme asi tak 4-5x za rok.

3. ZŠ

Pokud to zprůměruji tak asi 2-3x za jeden školní rok.

4. ZŠ

Cigarety u žáků řešíme průběžně celý školní rok, žáci jsou při vyučování neustále

silně cítit kouřem. Alkohol řešíme asi tak cca 3x za rok.

5. ZŠ

Cigarety velmi často a v průběhu celého školního roku, alkohol asi tak 2-3 x za rok.

6. ZŠ

U žáků řešíme převážně cigarety, tento problém řešíme celý školní rok, alkohol asi tak 2x za školní rok. Letos nám přišel jeden žák 6. třídy na odpolední vyučování pod vlivem alkoholu, důvodem bylo ukázat se před kamarády. Zavolali jsme zákonné zástupce.

Asi před dvěma roky jsme u skupiny žáků řešili marihuanu, kterou jeden žák z té skupiny přinesl i do školy, od jiného žáka jsme dostali upozornění na držení marihuany v prostorách školy, zavolali jsme Policii ČR, žáka s batohem obsahující marihuanu jsme izolovali v ředitelně, kde byl s ředitelkou a se mnou a dále byli přivoláni zákonní zástupci žáka. Po příjezdu Policie ČR a matky žáka jsme mohli nahlédnout do obsahu batohu. Marihuana byla zabavena Policií ČR, více se to neopakovalo.

5. Z hlediska četnosti máte pocit, že se podezření zvyšuje nebo snižuje?

1. ZŠ

Mě osobně to přijde stálé.

2. ZŠ

Co se týká podezření ve škole přijde mi, že se četnost snižuje, ale z rozhovorů s jinými kolegy, kteří měli možnost spatřit žáky mimo školní prostory, se užívání návykových látek (cigarety) u žáků zvyšuje.

3. ZŠ

U cigaret bych to viděla stejně, u alkoholu bych řekla, že se četnost zvyšuje a zkušenost s drogami je u žáků taky spíše stejná. V četnosti výskytu mám vyzorované, že velmi záleží na kolektivu žáků, jakmile je velmi dobře spolupracující kolektiv, problémy se vyskytují zřídka kdy, u problémových kolektivů (mám na mysli kolektivy četné na skupinky, nespolečenské, problémoví jedinci pocházející ze špatného sociálního prostředí, nedostatečné rodinné zázemí) je výskyt užívání návykových látek

četnější.

4. ZŠ

Nemohu říci, zda se výskyt snižuje nebo zvyšuje, vždy záleží na složení žáků ve třídě.

5. ZŠ

Kouření bych řekla, že se v podstatě dost zvyšuje rok od roku. U alkoholu a drog bych to neviděla tak výrazné, spíše naopak.

6. ZŠ

V rámci Občanské nauky provádím anonymní testy na užívání návykových látek, z výsledků mohu říci, že četnost kouření se zvyšuje, s alkoholem mají žáci velmi brzké zkušenosti a málokterý žák z 9. ročníků nemá zkušenosti žádné. Jde sice je o anonymní dotazníky, tak že výsledky nejsou 100%.

6. Provádíte testování u žáků při podezření na užití návykové látky sami, a pokud ano, co vyžadujete, než provedete testování?

1. ZŠ

Ano provádíme na základě Metodického pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j.: 20 006/2007-51 a dále podle Minimálního preventivního programu.

2. ZŠ

Neprovádíme.

3. ZŠ

Neprovádíme.

4. ZŠ

Neprovádíme.

5. ZŠ

Neprovádíme.

6. ZŠ

Neprovádíme.

7. Máte pověřenou osobu k testování nebo to provádí učitel, který má podezření?

1. ZŠ

Přímo pověřenou osobu nemáme, ale vzhledem k umístění testů na dechovou zkoušku na alkohol v ředitelně, toto testování provádí ředitel základní školy.

Odpovědi základních škol 2-6 nezmiňují vzhledem k odpovědi na otázku číslo 6., vzhledem k tomu, že testování neprovádějí, nemají tedy ani pověřenou osobu.

8. Máte testy momentálně k dispozici?

1. ZŠ

Ano, máme je, jak jsem již uvedla uložené v ředitelně školy.

Oslovení pracovníci dalších základních škol v Jindřichově Hradci na tuto otázku odpověděli záporně.

9. Jaké testy máte k dispozici?

1. ZŠ

K dispozici máme testy na dechovou zkoušku na alkohol. Vlastníme jeden.

I tato otázka měla u ostatních oslovených pracovníků dalších základních škol jednoznačnou odpověď: „K dispozici nemáme žádné testy.“

10. Vedete záznamy o podezření a následném provedení testování užití návykové látky?

1. ZŠ

Ano, samozřejmě o tom vedeme záznam jako o porušení školního řádu a o patologickém jevu. Vždy informujeme rodiče žáka. Neměli jsme zde opakované případy, tak že jsme nemuseli informovat Policii ČR. Při opakovaném upozorňování rodičů na porušování školního řádu jejich dítětem jsme nuceni informovat OSPOD.

2. ZŠ

Vedeme záznamy o výskytu rizikového chování u žáků a při porušení školního řádu. Na rizikové chování žáka upozorníme rodiče, a pokudby rodiče tento problém nezvládli jsme nuceni informovat OSPOD.

3. ZŠ

Záznamy vedeme u žáků při porušení školního řádu, pokud by se porušení opakovalo, informujeme rodiče, následně proběhne výchovná komise, týká se to především problémů docházky, nepřipravenosti, zhoršení prospěchu. Žák a jeho rodiče mají možnost konzultace s třídním učitelem, výchovným poradcem, je možno dojednat schůzku s koordinátorem protidrogové prevence. Pokud to situace vyžaduje tak dále informujeme OSPOD a Policii ČR.

4. ZŠ

O rizikovém chování žáka vedeme záznamy, které jsou uloženy u výchovného poradce školy. Vždy informujeme rodiče, pokud by to nastala situace vyžadovala tak Policii ČR a při opakovaném výskytu problému i OSPOD.

5. ZŠ

Vedeme záznamy o všem, co překračuje školní řád, patří sem rizikové chování jako užívání návykových látek (tabákové výrobky, alkohol, drogy), krádež, šikana, vandalismus, záškoláctví. O tomto porušování informujeme rodiče, a pokud by oni nezvládli řešení vyskytujícího se problému, museli bychom informovat OSPOD a Policii ČR.

6. ZŠ

Záznamy vedeme u žáků při porušení školního řádu a jsou uloženy u výchovné poradkyně. Vždy o porušení školního řádu informujeme zákonné zástupce. Pokud by se jednalo o opakované porušování školního řádu i přes upozornění rodičů, museli bychom informovat OSPOD.

2.9 Verifikace hypotéz

Hypotéza 1:

Výchovní poradci, metodičtí preventisté a další pracovníci základních škol budou zcela informováni o testování návykových látkách. Tato hypotéza byla zodpovězena v otázce č.1.

Hypotéza 1 byla potvrzena a pracovníci základních škol, se kterými jsem hovořila byli plně informováni o testování návykových látek. Informace čerpali z různých zdrojů: studium Prevence sociálně patologických jevů, Metodické pokyny, Preventivní program od MŠMT, od koordinátorů primární prevence, z informací čerpaných z internetu, z časopisu Závislost a my.

Hypotéza 1 byla potvrzena.

Hypotéza 2:

Jednotlivé základní školy v Jindřichově Hradci se setkaly s podezřením na užití návykové látky u žáka.

Hypotéza 2 se potvrdila v otázce č.3. , všechny základní školy v Jindřichově Hradci se setkaly u žáka s podezřením na užití návykové látky.

Hypotéza 2 byla potvrzena.

Hypotéza 3:

Základní školy budou mít aktuálně testy na zjištění návykových látek v přiměřeném množství. Této hypotézy se týkají otázky č.6 a č.8 .

Hypotéza se potvrdila pouze na 1. Základní škole Jindřichův Hradec, ul. Štítného, která měla aktuálně test na dechovou zkoušku na alkohol. Nemohu však hovořit o potvrzení druhé části hypotézy, kdy jsem předpokládala přiměřené množství testů, základní škola vlastnila pouze jeden test na dechovou zkoušku na alkohol. Ostatní základní školy v Jindřichově Hradci mi tuto hypotézu nepotvrdily.

Hypotéza 3 byla potvrzena pouze v jediném případě 1. ZŠ Jindřichův Hradec. Nebyla potvrzena na ZŠ 2-6.

Hypotéza 4:

Častěji užívané testy budou na zjištění návykových látek ze slin.

Tato hypotéza měla být zodpovězena v otázce č.9. Nepotvrdila se. Nejčastěji používaný test na návykové látky byl zjištěn test na dechovou zkoušku na alkohol a to pouze v případě 1. Základní školy Jindřichův Hradec, ul. Štítného.

Hypotéza 4 nebyla potvrzena.

Hypotéza 5:

Další opatření bude následovat spolupráce s rodinou, Policií ČR a pracovníky z OSPOD.

Poslední hypotéza 5 se potvrdila u všech základních škol v Jindřichově Hradci v ot.č.10. Při odhalení závažného porušení školního řádu základní škola vždy informuje zákonné zástupce žáka a podle přestupku nebo následném opakování informuje Policii ČR. Při nezvládnutí problému žáka jeho zákonnými zástupci je škola nucena informovat OSPOD.

Hypotéza 5 byla potvrzena.

ZÁVĚR

V teoretické i praktické části mé bakalářské práce se zabývám problematikou požití návykových látek u žáků základních škol. Tento problém není nijak zvlášť novodobý. Všechny děti mají potřebu experimentovat, „zalíbit“ se kamarádům nebo mají tendence řešit tak své problémy v rodině, ve škole, s kamarády a mít tak snahu na sebe určitým způsobem upozornit. Snaha společnosti je těmto „potřebám“ dětí předcházet a snažit se jim pomoci ještě dříve než dojde k požití návykové látky. I přes veškeré snahy se však nevede vytvořit dokonalé prostředí a i dostatečné primární prevenci se tento problém nedaří odvrátit od všech dětí. V situaci kdy dojde u žáka ke kontaktu s návykovou látkou, je důležitá brzká pomoc, aby tento kontakt byl opravdu jen experiment a nepřešel do fáze závislosti, neboť, jak jste si mohli přečíst v kapitole 2.2 Mládež a rizika spojená se vznikem závislosti na návykových látkách, právě u mladých lidí je vznik závislosti mnohem vyšší než u dospělých.

Zaměřila jsem se na základní školy v Jindřichově Hradci, kdy mě zajímalo, zda testují žáky při podezření na požití návykové látky. Výzkum jsem uskutečnila pomocí polostrukturovaného rozhovoru, který mi poskytla jedna výchovná poradkyně a pět metodických preventistů jednotlivých základních škol v Jindřichově Hradci.

Cílem bylo zjistit, zda jsou metodičtí preventisté a výchovná poradkyně dostatečně informováni o testování návykových látek, zda se setkali s podezřením na požití návykové látky u žáků, zda mají k dispozici testy, jaké podle druhu používají testy nejčastěji a zda spolupracují i s jinými institucemi. O provedeném výzkumu lze stručně říci, že 3 hypotézy byly potvrzeny, jedna byla potvrzena pouze v rozhovoru s metodičkou prevence rizikového chování na 1. Základní škole Jindřichův Hradec a jedna hypotéza byla zcela vyvrácena.

Jak jsem uvedla výše o testování byli všichni metodičtí preventisté a výchovná poradkyně zcela informováni, testování neprovádějí, jejich častý argument zněl: „Nemáme dostatečné pravomoce k této činnosti.“ Domnívám se, že by základní školy v Jindřichově Hradci tento problém řešily razantněji, kdyby k setkání s podezřením na požití návykové látky u žáků bylo čtenější.

Vypracování této práce pro mne bylo přínosem mnoha informací a zkušeností s výzkumnou činností. Naučila jsem se stanovit hypotézy a polootevřené otázky

k rozhovoru, pomocí kterého jsem mohla ověřit výzkumné předpoklady. Hlavním problémem pro mne však byla citace literatury, aby odpovídala metodickému pokynu. Samotná fáze psaní mne velmi bavila, i když byla často náročná a neustále jsem měla potřebu přepisovat již napsané.

SEZNAM ZDROJŮ

Hajný, M. *O rodičích, dětech a drogách*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2001. ISBN 80-247-0135-9.

Informace pro odbory školství krajských úřadů, předškolní zařízení, školy a školská zařízení. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2003.

Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2007.

Nešpor, K., Pernicová, H., Csémy, L. *Jak zůstat fit a předejít závislostem*. 1. vydání. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-299-8.

Pešek, R., Vondrášková, A., Veselý, O. *Drogová závislost aneb Rychlý běh po krátké trati*. Poradenská příručka pro děti, dospívající a jejich rodiče. 1. vydán, Blatenské tiskárny s.r.o., 2007. ISBN 978-80-239-9405-6.

Petr, P. a kolektiv. *Proglemona k farmakologii drogových závislostí*. 2. vydání. Dobrá Voda u Českých Budějovic: Tiskárna JIE, 2007. ISBN 80-86708-31-4.

Strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2009 – 2012. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2009.

Stone, T. a Darlingtonová, G. *Léky, drogy, jedy*. 1. vydání. Praha: Akademie věd České republiky, 2003. ISBN 80-200-1065-3.

Vágnerová, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 4. rozš. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-414-4.

Vyhláška 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních.

Zich, F., *Úvod do sociologického výzkumu*. 1. vydání. Praha: EUPRESS, 2004. ISBN 80-86754-19-7.

Časopisy

Millerová, H., *Deváťáci z 2. ZŠ v J. Hradci dýchali do alkohol – testeru!* Žurnál, 2011, březen, s. 33.

Publikace

Nešpor, K., Csémy, L. *Alkohol, drogy a vaše děti, Jak problémům předcházet, jak je včas rozpoznat a jak je zvládat*. 4. rozšířené vydání, .Praha: BESIP, 1997, s. 11. ISBN neuvedeno.

Jiné zdroje

Stafford, P. *Encyklopedie psychedelických látek*. 1. Vydání. Praha: Volvox Globator, 1997. ISBN 80-7207-057-6.

Elektronické zdroje

Business center.cz. *Zákon o přestupcích, zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích*. [online]. Havit, s.r.o. © 1998 – 2010. [cit. 2010-11-25]. Dostupné na WWW: <<http://business.center.cz/busines/pravo/zakony/prestupky/cast2.aspx>>. ISSN 1213-7235

EXTC Poradna. *Testy na drogy*. [online]. Extc.cz. © 2009. [cit. 2011-18-2]. Dostupné na WWW:<<http://www.extc.cz/poradna.html>>.

LT Sezam s.r.o., *Drogové testy*. [online]. [cit. 2010-01-02]. Dostupné na WWW: <<http://www.drogovetesty.cz/>>.

Národní monitorovací středisko pro drogy a drogová závislost *Drogy-info.cz*. [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, © 2003-2006. [cit.2011-3-2]. Dostupné na WWW: <<http://www.drogy-info.cz/index.php/info>>.

Sagit, *Sbírka zákonů*. [online]. Nakladatelství Sagit, © 1996-2011. [cit. 2010-11-25]. Dostupné na WWW: <<http://www.sagit.cz/pages/uvod.asp?id=2&typ=r&refresh=yes>>.

Substituční-léčba.cz. *Přítomnost drogy v těle odhalí drogový test*. [online], meditoval, © 2010. [cit. 2010-11-25]. Dostupné na WWW: <<http://www.substitutniclecba.cz/novinky/pritomnost-drogy-v-tele-odhali-drogovy-test-256>>. ISSN 1804-0799.

Vláda České republiky, *Národní strategie*. Vláda ČR (c) 2010. Publikováno: 11. 5. 2010 [online], 2010 [cit. 2010-11-29]. Dostupné na WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/dokumenty/narodni-strategie/narodni-strategie-protidrogove-politiky-na-obdobi-2010-az-2018-71880/>>.

Vláda České republiky, *Odborné publikace*. Vláda ČR (c) 2010. Publikováno: 7. 3. 2006 [online], 2010 [cit. 2010-11-29]. Dostupné na WWW: <http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/protidrogova-politika/dokumenty/publikace/protidrogova-strategie-eu-na-obdobi-2005-2012-15452/>

SEZNAM ZKRATEK

OSPOD – orgán sociálně-právní ochrany dětí

ESPAD – Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách

LSD - Diethylamid kyseliny lysergové

THC – Tetrahydrocannabinol

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

ZŠ – základní škola

TU – třídní učitel

TK – třídní kniha

ŘŠ – ředitel školy

ZŘŠ – zástupce ředitele

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha I. Školní řád ZŠ Jindřichův Hradec I, Štítného 121
- Příloha II. Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízení
- Příloha III. Seznam otázek polostrukturovaného rozhovoru
- Příloha IV. Článek o preventivní přednášce pro žáky 9. třídy 2. ZŠ v J. Hradci od Policie ČR

PŘÍLOHY

Příloha I. Školní řád ZŠ Jindřichův Hradec I, Štítného 121

Řád školy

Projednán na pedagogické radě dne 18. 11. 2009 se schválenou platností od 1. 9. 2009

PaedDr. Josef Brabec, ředitel školy

Na základě ustanovení § 30 zákona č. 561/2005 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) vydávám po projednání v pedagogické radě a v radě školy tento

ř á d š k o l y :

1. Práva žáků a jejich zákonných zástupců

V souladu s ustanovením § 21 zákona č. 561/2004 Sb., mají žáci a jejich zákonní zástupci následující práva:

- 1.1 na vzdělávání a školské služby podle tohoto zákona,
- 1.2 na informace o průběhu a výsledcích svého vzdělávání,
- 1.3 volit a být voleni do školské rady, jsou-li zletilí,
- 1.4 zakládat v rámci školy samosprávné orgány žáků a studentů, volit a být do nich voleni, pracovat v nich a jejich prostřednictvím se obracet na ředitele školy s tím, že ředitel školy je povinen se stanovisky a vyjádřeními těchto samosprávných orgánů zabývat,
- 1.5 vyjadřovat se ke všem rozhodnutím týkajícím se podstatných záležitostí jejich vzdělávání, přičemž jejich vyjádřením musí být věnována pozornost odpovídající jejich věku a stupni vývoje,
- 1.6 na informace a poradenskou pomoc školy nebo školského poradenského zařízení v záležitostech týkajících se vzdělávání podle tohoto zákona,
- 1.7 práva uvedená v tomto odstavci 1 s výjimkou bodů 1. 1 a 1. 4 mají také zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků.

2. Povinnosti žáků

V souladu s ustanovením § 22 zákona č. 561/2004 Sb., mají žáci následující povinnosti:

2. 1 řádně docházet do školy nebo školského zařízení a řádně se vzdělávat,
2. 2 dodržovat školní řád a předpisy a pokyny školy a školského zařízení k ochraně zdraví a bezpečnosti, s nimiž byli seznámeni,
2. 3 plnit pokyny pedagogických pracovníků škol a školských zařízení vydané v souladu s právními předpisy a školním řádem.

3. Povinnosti zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků

3. 1 zajistit, aby dítě a žák docházel řádně do školy nebo školského zařízení,
3. 2 na vyzvání ředitele školy nebo školského zařízení se osobně zúčastnit projednání závažných otázek týkajících se vzdělávání žáka,
3. 3 informovat školu a školské zařízení o změně zdravotní způsobilosti, zdravotních obtížích žáka nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání,
- 3.4 dokládat důvody nepřítomnosti dítěte a žáka ve vyučování v souladu s podmínkami stanovenými tímto školním řádem,
3. 5 oznamovat škole a školskému zařízení údaje podle § 28 odst. 2 a 3 a další údaje, které jsou podstatné pro průběh vzdělávání nebo bezpečnost dítěte a žáka, a změny v těchto údajích.

4. Chování žáka

4. 1 Žák školy dodržuje pravidla slušného chování ve vztahu ke všem pracovníkům školy i spolužákům. Dbá důsledně pokynů pedagogických pracovníků (popř. pověřených správních zaměstnanců a zaměstnanců školní jídelny), zodpovědně se připravuje na vyučování a dodržuje níže uvedená ustanovení tohoto řádu. Žák si je vědom, že žákem zůstává i v době mimoškolní – dodržuje proto nepsané normy slušného chování a mezilidských vztahů platných v demokratické společnosti.

4. 2 Žák zdraví v budově i mimo ni srozumitelným pozdravem. Všichni žáci oslovují zaměstnance školy: „Pane, paní s funkcí“.

4. 3 **Vnášení, držení, distribuce a zneužívání návykových látek je v prostorách školy a při akcích pořádaných školou přísně zakázáno.** Porušení tohoto zákazu bude klasifikováno jako hrubý přestupek. V případě podezření mohou vyučující provést u žáka dechovou zkoušku na přítomnost alkoholu. V této souvislosti využije ředitel školy všech možností daných mu příslušnými zákony včetně možnosti dát podnět k zahájení trestního stíhání osob, které se na porušení tohoto zákazu podílely. Ředitel školy nebo jím pověřený pracovník bude informovat zákonné zástupce žáků, u nichž bylo zjištěno porušení tohoto zákazu, o zjištěních v tomto směru, a zároveň je seznámí s možnostmi odborné pomoci.

4. 4 Projevy šikanování mezi žáky, tj. násilí, omezování osobní svobody, ponižování a pod. , kterých by se dopouštěli jednotliví žáci nebo skupiny žáků vůči jiným žákům nebo skupinám (zejména v situacích, kdy jsou takto postiženi žáci mladší a slabší), jsou v prostorách školy a při školních akcích přísně zakázány a jsou považovány za hrubý přestupek proti řádu školy. Podle okolností ředitel školy uváží možnost dalšího postihu žáků, kteří tento zákaz přestoupí, a bude o svých zjištěních informovat jejich zákonné zástupce.

4. 5 **Žákům je přísně zakázáno vnášet do budovy školy jakékoli zbraně, imitace zbraní, či jiné předměty, které by mohly způsobit zranění ostatním žákům, či zaměstnancům školy.**

5. Docházka do školy

5. 1 Žák chodí do školy pravidelně a včas podle rozvrhu hodin. Účast na vyučování nepovinných předmětů je pro zařazené žáky povinná.

5. 2 Pro žáky, kteří docházejí do školní družiny se otevírá škola v 6.00 hod., pro žáky, kteří se účastní vyučování v tzv. „nultou hodinu“ (laboratorní práce, doučování, jiné zájmové formy) v 7.00 hod. a na vyučujícího počkají před budovou školy, popř. sport. halou, ZS. Za nepříznivého počasí čekají ve vestibulu školy.

Pro ostatní žáky se otevírá škola v 7.40 hod. Žáci, kteří přijdou před touto dobou, se shromažďují před hlavním vchodem do školy, kde se chovají ukázněně. Všichni žáci jsou povinni přijít do školy tak, aby zaujali svá místa v učebnách v 7.55 hod. po prvním zvonění.

5. 3 Příchod žáků do tříd: žáci projdou vchodem do svých šaten, přezují se, uloží si obuv, příp. další části svého oděvu, včetně pokrývek hlavy a východem ze šaten se odeberou do svých učeben. **Nenechávají v šatně v průběhu vyučování žádné cenné věci (včetně drahých značkových čepic, peněženek, finanční hotovost.....).** V šatně není povoleno pobývat déle, než je nezbytně nutné pro přezutí a převlečení.

Žáci vstupují do prostor čisté chodby přezutí – k přezutí nesmí sloužit z důvodů hygienických a provozních sportovní obuv.

5. 4 Kontrolu pořádku v šatně provádí šatnář, který šatnu uzamkne a klíče: ve třídách 1. – 5. ročníku předává TU (rovněž po skončení výuky), ve třídách 6. – 9. ročníku má během výuky u sebe, po skončení vyučování a odchodu všech žáků je ukládá na určené místo. Kontrolu uzamčení šaten a manipulaci s klíči provádí školník v rámci stanovené pracovní náplně.

5. 5 Nemůže-li se žák ze závažných rodinných nebo zdravotních důvodů dostavit do školy, podá o tom jeho zákonný zástupce písemnou zprávu (osobní sdělení) pokud možno předem, nejpozději však do 3 dnů. Po příchodu žáka do školy musí žák neprodleně předložit písemnou omluvenku.

5. 6 Žák, který musí opustit školu v průběhu vyučování, žádá o souhlas TU. **Ten ho uvolňuje pouze na základě písemné žádosti zákonného zástupce, kde upřesní způsob odchodu a předání dítěte zákonným zástupcům.** V případě nepřítomnosti TU uvolňuje žáka statutární zástupce ředitele. V obou případech zůstává písemná žádost uložena ve škole. Na 1 týden může uvolnit žáka TU. Žádá-li zákonný zástupce o uvolnění na 2 a více týdnů, vyžádá si souhlas ředitele školy (v jeho nepřítomnosti ZŘŠ). **Žádost o uvolnění předloží rodič osobně písemnou formou prostřednictvím TU, který se k žádosti písemně vyjádří.**

5. 7 V případě zranění či nevolnosti žáka, odvede vyučující (učitel konající dozor v době přestávky) postiženého do sekretariátu a podá informaci zákonným zástupcům a třídnímu učiteli. Podle potřeby zajistí případné předání žáka, či jeho ošetření. **Nevolnost, či zranění v době vyučování řeší vyučující daného předmětu osobně.**

5. 8 Před ukončením vyučování bez souhlasu vyučujícího neopouští žák školu. Svévolné opuštění školy je posuzováno jako závažné porušení řádu školy.

5. 9 Žák se v době mimo vyučování nezdržuje v prostorách školy a v přilehlých částech areálu školy.

5. 10 Všechny absence žáka písemně omlouvají zákonní zástupci. **V případě pochybností může TU vyžadovat lékařské potvrzení nepřítomnosti žáka.**

5. 11 V případě prokázaných neomluvených absencí bude škola postupovat podle ustanovení zákona ČNR o přestupcích (č. 200/1990 Sb.), popř. využije dalších možností platné legislativy.

6. Zacházení s učebnicemi, školními potřebami a školním majetkem

6. 1 Žák šetrně zachází se svěřenými učebnicemi, školními potřebami a školním majetkem. Každé svévolné poškození nebo zničení majetku školy, žáků, učitelů či jiných osob hradí v plném rozsahu zákonní zástupci žáka, který poškození způsobil.

6. 2 Každý žák odpovídá za čistotu a pořádek svého pracovního místa a nejbližšího okolí.

6. 3 Před odchodem ze třídy každý žák uklidí své pracovní místo a jeho okolí. Služba odpovídá za čistotu prostoru kolem tabule a za pořádek v celé třídě.

6. 4 Žákům je přísně zakázáno manipulovat s elektrickými spotřebiči a vypínači. Z bezpečnostních důvodů se žákům zakazuje otevírání vrchních oken o přestávkách a sezení na okenních parapetech.

6. 5 Žák nemanipuluje s rozvody elektřiny v učebnách, v laboratoři, s vybavením odborných pracoven a s uloženými exponáty a modely.

7. Ochrana zdraví a zdraví spolužáků v souladu s vyhláškou č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů

7. 1 Žák se při všech školních činnostech chová tak, aby neohrozil zdraví své, svých spolužáků či jiných osob.

7. 2 Žák nenosí do školy předměty, kterými by mohl ohrozit zdraví své i ostatních.

7. 3 Žák plně respektuje vnitřní řády odborných pracoven a učeben.

7. 4 Žák se řídí platnými zásadami bezpečnosti a ochrany zdraví při všech školních činnostech.

7. 5 Každý úraz, poranění či nehodu, k níž dojde během vyučování ve třídě, na chodbě nebo na hřišti, hlásí žáci ihned svému vyučujícímu a následně třídnímu učiteli.

7. 6 Úrazy, ke kterým došlo při společné činnosti žáků mimo školu, je třeba hlásit. Úrazy žáků na LVK se okamžitě hlásí doprovodnému personálu a následně vedení školy.

7. 7 Škola zajistí v souladu s dikcí vyhlášky zpracování záznamu ve stanoveném termínu (do 24 hodin od úrazu).

7. 8 Žák plně respektuje níže uvedená pravidla vnitřního režimu školy.

8. Vnitřní režim školy

a) pro žáky

8.1 Příprava na vyučování

8. 1. 1 – žák se po příchodu do třídy připravuje na vyučovací hodinu,

8. 1. 2 – po 1. zvonění zbytečně neopouští třídu,

8. 1. 3 – při vstupu učitele nebo jiné dospělé osoby do třídy žáci pozdraví tím, že tiše povstanou,

8. 1. 4 – žák plní zadané domácí úkoly,

8. 1. 5 - nesplnění domácích úkolů a zapomenutí pomůcek hlásí na počátku hodiny vyučujícímu,

8. 1. 6 - pokud se vyučující po zvonění do 5 minut nedostaví do třídy, zástupce třídy jde ohlásit jeho nepřítomnost vedení školy.

8.2. Vyučování

8. 2. 1 - žák pozorně sleduje a aktivně se účastní vyučování, není dovoleno rušit vyučovací hodinu hlukem, ve vyučovacích hodinách nesmějí žáci používat elektronické přístroje, v průběhu vyučování nesmí být zapnut mobilní telefon, či jiné akustické zařízení. Telefon smí být použit mimo výuku pouze k telefonním hovorům, přísně je zakázáno fotografování a pořizování video a audiozáznamů,

8. 2. 2 – dbá pokynů vyučujícího,

8. 2. 3 – po skončení vyučování zůstávají žáci na svých místech, své věci si skládají až na pokyn vyučujícího, v případě přesunu do další učebny přecházejí žáci dle svého rozvrhu, do odborných učeben vstupují pouze na pokyn vyučujícího,

8. 2. 4 - při odchodu žáka na tělesnou výchovu, výuku jazyků, informatiky, pracovních činností, hudební výchovy, popř. jiných činností, čekají na místě určeném vyučujícím,

8. 2. 4 – v době vyučování se žáci nezdržují na chodbách, v šatnách a na sociálních zařízeních,

8. 2. 5 – **v průběhu vyučovacích hodin není umožněn žádný návštěvě vstup do třídy, případné výjimky povoluje ŘŠ, popř. ZŘŠ.**

8. 3 Přestávky

8. 3. 1 – po ukončení vyučovací hodiny si žáci na pokyn vyučujícího složí své věci,

8. 3. 2 – uklidí své pracovní místo a připraví se k odchodu do jiné učebny, pokud dochází ke střídání,

8. 3. 3 – na pokyn vyučujícího se povstáním rozloučí a poté se řadí k odchodu,

8. 3. 4 – o přestávkách se žáci nezdržují na schodištích, nepřebíhají z poschodí do poschodí,

8. 3. 5 – do sborovny nemají žáci přístup, do kabinetů mohou vstoupit pouze v doprovodu učitele,

8. 3. 6 – žák si je vědom, že porušením přísného zákazu kouření ve všech prostorách školy se vystavuje přísným kázeňským postihům,

8. 3. 7 - o přestávkách je zakázáno bez vědomí vyučujícího opouštět školní budovu,

8. 3. 8 - není dovoleno sedat na ústřední topení a manipulovat s ventily,

8. 3. 9 – o polední přestávce a při skupinovém vyučování, kdy následuje odpolední vyučování a další vyučování, žáci opouštějí školu. Pokud si rodiče přejí a **písemně** požádají, aby žáci o polední přestávce a ve volných hodinách pobývali ve škole, vedení školy zajistí místnost a pedagogický dozor.

8. 4 Odchod ze školy, chování v jídelně

8. 4. 1 – po skončení každé a především poslední vyučovací hodiny v učebně si před odchodem každý žák uklidí své místo, třídní služba vykoná práce podle pokynů vyučujícího,

8. 4. 2 – učitel odvádí třídu po skončení vyučování do šatny, kde si uloží aktovky na lavici, je zakázáno ponechávat aktovky ve vestibulu či na chodbě v přízemí – v šatnách a na chodbách se žáci chovají ukázněně,

8. 4. 3 – po skončeném vyučování se žák v šatně přezuje, obuv na přezutí uloží do zavěšeného sáčku nebo tašky, pokud není obuv uložena odpovídajícím způsobem, škola neručí za ztrátu,

8. 4. 4 – po ukončeném vyučování opustí žák školní budovu a odejde domů nebo k zastávce autobusu, nezdržuje se v okolí školy,

8. 4. 5 – zdržovat se v budově školy mohou pouze žáci se souhlasem vyučujícího při mimoškolní zájmové činnosti organizované školou (platí i pro sportovní činnost na školním dvoře),

8. 4. 6 – musí-li se žák po skončeném vyučování z nějakého důvodu vrátit do školní budovy, oznámí důvod návratu některému pedagogickému nebo provoznímu pracovníkovi školy, **(vstup do budovy školy mu bude umožněn pomocí videofonu),**

8. 4. 7 – za spořádaný odchod žáků do školní družiny odpovídají třídní učitelky, které žáky předávají příslušné vychovatelce,

8. 4. 8 - žáci, kteří se stravují ve školní jídelně odcházejí do jídelny pouze pod vedením vyučujícího,

8. 4. 9 - v jídelně nepředbíhají, vyčkají, až jim bude vydáno jídlo, v odůvodněných případech může žák požádat o přednostní výdej jídla u dozírajícího učitele,

8. 4. 10 – při jídle dodržují zásady slušného stolování,

8. 4. 11 – po obědě odnesou použité nádoby, uklidí stoly a židle

8. 4. 12 – žáci nevynášejí z jídelny ovoce, pokud si žáci odnášejí z oběda ovoce či sušenky, nebudou jimi znečišťovat budovu školy, či její okolí,

8. 4. 13 – žáci, kteří navštěvují ŠD, přicházejí na oběd pouze v doprovodu svých vychovatelek,

8. 4. 14 – tašky a oděv ponechávají žáci po dobu oběda v šatnách,

8. 4. 15 – v případě, že některý žák opakovaně porušuje kázeň v jídelně, bude po předchozím upozornění zákonných zástupců vyloučen ze stravování na 2 dny, nedojde-li k nápravě, může být vyloučen trvale.

8. 5 Okolí školy

8. 5. 1 - žáci dbají na čistotu okolí školy,

8. 5. 2 - odpadky dávají do košů, nepoškozují zařízení na školním dvoře.

8. 6 Třídní služby

8. 6. 1 - první den školního roku určí třídní učitel služby tak, aby bylo zajištěno bezchybné fungování třídy, šatny,

8. 6. 2 – třídní knihu má na starosti dvojice žáků, která přenáší TK do učeben, kde probíhá vyučování a kontroluje zda je v TK zapsáno,

8. 6. 3 – šatnáři odpovídají za pořádek v šatně a za její uzamčení,

8. 6. 4 – třídní služba (2 žáci) má na starosti mytí tabule, čistotu třídy a kontrolu stavu třídy po skončení každé vyučovací hodiny,

8. 6. 5 - pomůcky po celý rok připravují žáci určení vyučujícími v jednotlivých předmětech.

Příloha II. Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních

Příloha č. 1 k č.j.: 20 006/2007-51

I. Jak řešit případy související s užíváním návykových látek v prostředí škol a školských zařízení

Pojem návykové látky zahrnuje veškeré látky (m. j. omamné a psychotropní), které jsou schopné ovlivnit psychiku člověka, jeho sociální chování a ovládací nebo rozpoznávací schopnosti. **Patří sem také alkohol nebo tabák.** To, co je považováno za OPL, jedy a prekursory, stanoví ve svých přílohách zákon o návykových látkách.²⁹ Jsou to látky podléhající zvláštnímu způsobu zacházení.

V České republice není stanovena věková hranice pro užívání návykových látek (OPL, alkoholu i tabákových výrobků). Konzumace návykových látek není považována za protiprávní jednání. Jejich užívání osobami mladšími 18 let je ovšem považováno za nebezpečné chování. Každý nezletilec, který se takového jednání dopouští, má nárok na pomoc orgánu sociálně-právní ochrany dítěte.³⁰ Navádění k užívání návykových látek, nebo podpora takového chování u osob mladších 18 let jsou zakázány a takové jednání je přestupkem nebo trestným činem. Zakázán je rovněž prodej tabáku a alkoholických nápojů těmto osobám. Užívání návykových látek v prostorách školy v době školního vyučování, na všech školních akcích i při mimoškolní činnosti není přípustné. Všichni zaměstnanci školy mají oznamovací povinnost k řediteli školy v případě, kdy žáci nebo studenti (dále jen „žáci“) omamné látky užívají, distribuují nebo u sebe přechovávají.

Při řešení problematiky spojené s užíváním návykových látek je třeba spolupracovat s celou řadou institucí. Spolupráce musí být navázána dříve, než nastanou problémy. Je třeba si vybudovat korektní vztahy s obvodním (místním) oddělením Policie ČR a znát kontakt na specialistu Policie České republiky na oddělení (odboru)

²⁹ § 2 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů.

³⁰ § 6 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

obecné kriminality služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky na okresním (obvodním, městském) ředitelství, popř. správě kraje nebo správě hl.m. Prahy, který se zabývá odhalováním a dokumentováním kriminality dětí, závadového chování dětí, trestnou činností páchanou na mládeži a závadovým jednáním a spolupracuje se školami a školskými zařízeními. V rámci vytváření preventivních programů je užitečné být v kontaktu s Preventivně informační skupinou Policie ČR, která je zřízena u okresních (obvodních, městských) ředitelství policie. Dalšími důležitými kontaktními místy jsou orgány sociálně-právní ochrany dětí v obcích s rozšířenou působností, pracoviště městské (obecní) policie, školská poradenská a preventivně výchovná zařízení, regionální nestátní a neziskové organizace apod.

Doporučené postupy školy

(1) Vytvořit podmínky pro předcházení výskytu případů užívání návykových látek v prostorách školy v době školního vyučování, včetně všech školních akcí i mimoškolní činnosti.

(2) Zajistit bezpečnost a ochranu zdraví žáků před škodlivými účinky návykových látek v prostorách školy v době školního vyučování, včetně veškerých školních akcí.

Školním řádem školy a vnitřním řádem školského zařízení (dále jen „školní řád“) jasně vymezit zákaz užívání návykových látek ve škole, jejich nošení do školy.

Poskytovat žákům a zákonným zástupcům nezbytné informace nutné k zajištění jejich ochrany před tímto jevem.

Poskytovat žákům věcné a pravdivé informace o návykových látkách formou, která je přiměřená jejich rozumovému a osobnostnímu vývoji.

Působit na žáky v oblasti primární prevence užívání návykových látek.

Do veškerých poučení o bezpečnosti a ochraně zdraví zakotvit informace o nebezpečnosti užívání návykových látek a zákazu jejich užívání při všech činnostech souvisejících se školními aktivitami.

Poskytovat žákům, kteří mají s užíváním návykových látek problémy, jakož i jejich zákonným zástupcům, informace o pomáhajících institucích a možnostech řešení situace.

Při řešení případů souvisejících s užíváním návykových látek nebo distribucí OPL je třeba spolupracovat s dalšími zainteresovanými institucemi – Policie ČR, orgány sociálně-právní ochrany dětí, školská poradenská zařízení apod.

V případech, které stanoví zákon, plnit ohlašovací povinnost směrem k orgánům činným v trestním řízení, orgánům sociálně-právní ochrany obce s rozšířenou působností a zákonným zástupcům žáka.

TABÁKOVÉ VÝROBKY

Ve vnitřních i vnějších prostorách všech typů škol je zakázáno kouřit.³¹ Kouřit zde nesmějí žádné osoby a není možné ani zřizovat kuřárny nebo místa pro kouření vyhrazená.

Prostory školy je třeba označit viditelným textem doplněným grafickou značkou zákazu kouření.³² Takto je třeba označit vnitřní i vnější prostory.

Školním řádem je nutné kouření v prostorách školy zakázat a stanovit sankce za porušování tohoto zákazu.³³

Konzumace tabákových výrobků ve škole

V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci tabákových výrobků v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.

Tabákový výrobek je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.

Pedagogický pracovník dále postupuje podle školního řádu školy: o události sepiše stručný záznam s vyjádřením žáka, (zejména odkud, od koho má tabákový výrobek), který založí školní metodik prevence do své agendy.³⁴

V případě porušení zákazu kouření informuje třídní učitel zákonného zástupce nezletilého žáka.

V závažných případech (zejména s ohledem na věk nebo chování dítěte) a jestliže se jednání opakuje, vyrozumí škola orgán-sociálně právní ochrany obce s rozšířenou působností. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany obce vyžadovat pomoc.

---

³¹ § 8 odst. 1 b) zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů.

³² § 9 odst. 1 zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů.

³³ § 30 odst. 1 c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a § 8 odst. 1 písm. b) zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami.

³⁴ příloha č. 3/II vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních – metodické a koordinační činnosti odst. 9.

Z konzumace tabákových výrobků ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem.

ALKOHOL

Prodej nebo podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let je v ČR zakázáno. Zakázáno je rovněž osobám mladším 18 let alkohol nabízet, anebo je v konzumaci alkoholu podporovat.³⁵

Školním řádem škola stanoví zákaz užívání alkoholu v prostorách školy v době školního vyučování i na všech akcích školou pořádaných.³⁶

Podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let může být trestným činem nebo přestupkem.

Konzumace alkoholu ve škole

V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci alkoholu v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.

Alkohol je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.

Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.

V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.

Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy: O události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka (zejména odkud, od koho má alkohol), který založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy.

V případě, že žák není schopný pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.

Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností vyžadovat pomoc.

---

³⁵ § 12 zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů.

³⁶ § 12 odst. 1 písm. g) zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů.

Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval alkohol ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky.

Jestliže se situace opakuje, splní škola oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte.³⁷ Oznamovacím místem je příslušný odbor obecního úřadu obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.

V případě uživatele zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola potřebné informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.

Z konzumace alkoholu ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem. Za nebezpečné a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných žáků k užívání alkoholických nápojů.

V případě podezření na intoxikaci žáka může pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost alkoholu (dechová zkouška), ale pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce nebo zletilého žáka či studenta s orientačním testováním žáka na přítomnost alkoholu. Pokud je výsledek testu pozitivní, postupuje pedagogický pracovník obdobným postupem, jako je uvedeno od bodu 3. O události sepíše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka.

Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem alkoholu, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Nález alkoholu ve škole

(1) V případě, kdy pracovníci školy **naleznou v prostorách školy alkohol**, postupují takto:

Tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury.

O nálezů ihned uvědomí vedení školy.

Nalezenou tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu.

Zpracují stručný záznam o události.

(2) V případě, kdy pracovníci školy **zadrží u některého žáka alkohol**, postupují takto:

Zabavenou tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.

O nálezů ihned uvědomí vedení školy.

O nálezů sepíše stručný záznam, s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen, datum, místo a čas nálezů a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol

---

³⁷ § 10 odst. 4 písm. g) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

nalezen (nebo který jej odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen/na ředitel/ka školy nebo její/jeho zástupce. Zápis záznamu založí školní metodik prevence do své agendy.³⁸

O nález vyrozumí zákonného zástupce žáka, a v případě, že se jedná o opakovaný nález u téhož žáka, i orgán sociálně-právní ochrany dítěte, kterým je obecní úřad obce s rozšířenou působností.

V případě podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen u žáka, který se jím intoxikoval, předají zajištěnou tekutinu přivolanému lékaři.

OPL

Zakázána je výroba, distribuce, přechovávání, šíření i propagace omamných a psychotropních látek, a to bez ohledu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo.³⁹ Zakázáno je rovněž navádění k užívání těchto látek.

Školním řádem škola stanoví zákaz užívání OPL a jejich distribuci a přechovávání. Současně stanoví zákaz vstupu do školy pod jejich vlivem. Školním řádem stanoví rovněž sankci za porušení zákazu.

Ten, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 a 188 spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí,⁴⁰ se sám vystavuje trestnímu stíhání. Překazít takový čin lze tím, že ho včas oznámí orgánům Policie ČR nebo státnímu zástupci.

Konzumace OPL ve škole

V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci OPL v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.

Návykovou látku je třeba žákovi odebrat a zajistit ji, aby nemohl v konzumaci pokračovat.

Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností, pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.

---

³⁸ příloha č. 3/II vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních – metodické a koordinační činnosti odst. 9.

³⁹ § 187, § 187a, § 188 a § 188a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon.

⁴⁰ § 167 odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon.

V případě, kdy je žák pod vlivem OPL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.

Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy. Především ihned zajistí vyjádření žáka a vyrozumí vedení školy.

V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.

V případě, že žák není schopný dbát pokynů zaměstnanců školy, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.

Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany obce vyžadovat pomoc.

Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval OPL ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky (dbát pokynů pracovníků školy).

Současně splní oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte.⁴¹ Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.

V případě uživatele zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.

Z konzumace OPL ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem. Nicméně je nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je nebezpečný pouze sobě, distributor všem. Distribuce je trestným činem, užívání OPL je porušením školního řádu.

Navádění jiných žáků k užívání návykových látek je považováno rovněž za nebezpečné a protiprávní jednání.

V případě podezření na intoxikaci žáka může pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost OPL (zkouška ze slin), ale pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce, resp. žáka staršího 18 let s orientačním testováním žáka na přítomnost OPL. Pokud je výsledek testu pozitivní, postupuje pedagogický pracovník obdobným postupem, jako je uvedeno od bodu 3. O události sepíše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka.

---

⁴¹ § 10 odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem OPL, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Distribuce OPL ve škole

Distribuce OPL je v České republice považována za protiprávní jednání. Je proto zakázána a může být kvalifikována jako trestný čin. Množství, které žák distribuuje, není nijak rozhodující.

Přechovávání OPL je také vždy protiprávním jednáním. Množství, které u sebe žák v danou chvíli má, je rozhodující pro to, aby toto protiprávní jednání bylo blíže specifikováno buď jako přestupek nebo v případě množství většího než malého jako trestný čin, ale toto množství nemusí mít žádný vliv na kázeňský postih, který je stanovený školním řádem.

Jestliže má pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci OPL, musí o této skutečnosti škola vždy vyrozumět místně příslušné oddělení Policie ČR, protože se jedná o podezření ze spáchání trestného činu.

Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálně-právní ochrany obce s rozšířenou působností.

Pokud v rámci tohoto podezření zajistí pracovníci školy nějakou látku, postupují způsobem popsáním níže.

Nález OPL ve škole

A. V případě, kdy pracovníci školy **naleznou v prostorách školy látku**, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.

O nálezů ihned uvědomí vedení školy.

Za přítomnosti dalšího pracovníka školy vloží látku do obálky, napíše datum, čas a místo nálezů. Obálku přelepí, opatří razítkem školy a svým podpisem a uschovají ji do školního trezoru.

O nálezů vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.

B. V případě, kdy pracovníci školy **zadrží u některého žáka látku**, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- (1) Zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- (2) O nálezů ihned uvědomí vedení školy.
- (3) O nálezů sepiší stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nálezů a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen/na ředitel/ka školy nebo její/jeho zástupce.
- (4) O nálezů vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky a informuje zákonného zástupce žáka.
- (5) V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku zajištěnou výše uvedeným postupem, přivolanému lékaři. Může to usnadnit léčbu, neboť u řady jedů jsou známy protijedy. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

C. V případě, kdy pracovníci školy mají podezření, že **některý z žáků má nějakou OPL u sebe**, postupují takto:

- (1) Jedná se o podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR.
- (2) Bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkonzultují s ní další postup a informují zákonného zástupce žáka.
- (3) Žáka izolují od ostatních a do příjezdu Policie ČR je nutné mít ho pod dohledem. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věcí.

II. Jak řešit případy související s krádežemi a vandalismem v prostředí škol

Krádeže, zejména mobilních telefonů, a ničení školního majetku, jsou nejčastějšími formami protiprávního jednání, se kterými se lze v prostředí škol setkat.

Jak postupovat preventivně proti krádežím

- (1) Ve školním řádu uvést, že krádeže jsou protiprávním jednáním a jakmile se škola o takovém jednání dozví, bude tuto skutečnost hlásit orgánům činným v trestním řízení, nebo doporučí poškozenému (jeho zákonnému zástupci), aby se na tyto orgány obrátil.

(2)Upozornit žáky a jejich zákonné zástupce, že nošení cenných věcí (zejména věci malých rozměrů) do školy je rizikové chování, které může vést k jejich odcizení. Škola ve školním řádu, školské zařízení ve vnitřním řádu:

zdůrazní, že (cenné) věci, které nesouvisí s vyučováním a vzděláváním nemají žáci do školy nebo školského zařízení nosit

nebo

ředitel školy ve školním řádu určí způsob zajištění těchto předmětů na určeném místě.

I v případě, že bude žákům doporučeno nenosit do školy věci nesouvisející s vyučováním, nelze se odpovědnosti za škodu způsobenou na vnesených nebo odložených věcech jednostranně zprostit a za klenoty, peníze a jiné cennosti se odpovídá do výše 5 000 Kč (§ 1 nařízení vlády č. 258/1995 Sb., kterým se provádí občanský zákoník); pokud budou věci převzaty do úschovy, hradí se škoda bez omezení.⁴²

Vést žáky k tomu, aby dokázali protiprávní jednání rozpoznat, byli všímaví vůči svému okolí a v případě, kdy budou svědky takového jednání, ohlásili věc pedagogickému pracovníkovi školy.

Jak postupovat při nahlášení krádeže žákem

O události pořídít záznam na základě výpovědi poškozeného.

Věc předat orgánům činným v trestním řízení (ohlásit na místní nebo obvodní oddělení Policie ČR), nebo poučit poškozeného žáka (jeho zákonného zástupce), že má tuto možnost.

V případě, že je znám pachatel, je třeba nahlásit věc orgánu sociálně-právní ochrany (byl-li pachatel mladší 18 let) a současně věc předat orgánům činným v trestním řízení.

Jak postupovat preventivně proti vandalismu

---

⁴² § 433 a 434 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Ve školním řádu uvést, že každý je odpovědný za škody, které svým jednáním způsobil, a proto po něm bude škola požadovat náhradu, jestliže škodu způsobil úmyslně nebo z nedbalosti.

V poučeních o bezpečnosti a ochraně zdraví je třeba se problematice vzniklých škod věnovat a žáky opakovaně upozorňovat na jednání, které k poškození majetku vede a jak se takovému jednání vyhnout.

Jak postupovat při vzniku škody

Jakmile vznikne škoda na školním majetku, je třeba o celé záležitosti vyhotovit záznam a pokusit se odhalit viníka.

V případě, že viníka škola zná, může na něm (jeho zákonném zástupci) vymáhat náhradu škody.

V případě, že nedojde mezi zákonnými zástupci nezletilého dítěte a školou k dohodě o náhradu škody, může škola vymáhat náhradu soudní cestou.⁴³

---

⁴³ *Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních*, s. 8-16.

Příloha III. Seznam otázek polostrukturovaného rozhovoru

1. Jste informováni o testování návykových látkách, můžete uvést z jakých zdrojů?
2. Máte ve školním řádu přímo uvedeno závažné porušení jako nedovolené požívání, držení a distribuci tabákových výrobků, alkoholu nebo jiných návykových látek?
3. Setkali jste se s podezřením na užití návykové látky u žáka?
4. Můžete přibližně říci, jak často se tento jev vyskytuje za školní rok?
5. Z hlediska četnosti máte pocit, že se podezření zvyšuje nebo snižuje?
6. Provádíte testování u žáků sami, a pokud ano, co vyžadujete, než provedete testování?
7. Máte pověřenou osobu k testování nebo to provádí učitel, který má podezření?
8. Máte testy momentálně k dispozici?
9. Jaké testy máte k dispozici?
10. Vedete záznamy o podezření a následném provedení testování užití návykové látky?

Devátáci z 2. ZŠ v J. Hradci dýchali do alkohol- testeru!

Policisté z dopravního inspektorátu v J. Hradci, společně s hradeckou policejní mluvčí, navštívili v rámci preventivních přednášek pro všechny jindřichohradecké z~kladní školy žáky místní 2. ZŠ. Dne 26. ledna tu pro obě zdejší deváté třídy uskutečnili přednášky, během nichž dopravní policista prap. Miroslav Pačourek a prap. Ondřej Novák pohovořili o problematice požívání alkoholických nápojů a drog, zejména v souvislosti s řízením motorových vozidel. Součástí přednášky byla i demonstrace funkce testeru přítomnosti návykových látek v dechu (tzv. drOkwi-

pe). Někteří žáci se orientační dechové zkoušce přístrojem Drager na místě i podrobili (*věříme, že s negativním výsledkem, pozn. red.*). Velký zájem vyvolal také ruční laserový radar, jehož funkce byla žákům rovněž předvedena v praxi. Tisková mluvčí pak devátáky seznámila s trestním řízením s mládeží a zastavila se také u sociálně patologických jevů, jakými jsou např. šikana, požívání alkoholu a drog, zneužívání tísňových linek atp. Závěr každé přednášky patřil otázkám žáků a fundovaným odpovědím policistů.

- **Hana Millerová** -

⁴⁴ MILLEROVÁ, H., *Devátáci z 2. ZŠ v J. Hradci dýchali do alkohol – testeru!*, s. 33.

ABSTRAKT

NEDVĚDOVÁ, L. *Testování při podezření na požití návykových látek u žáků základních škol v Jindřichově Hradci*. Jindřichův Hradec 2011. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra praktické teologie. Vedoucí práce Mgr. Kateřina Hyková, PhD.

Klíčová slova: příčiny vzniku závislosti, mládež a rizika spojená se vznikem závislosti, návykové látky, testování návykových látek, právní rámec problematiky návykových látek, řešení návykových látek v prostředí škol

Bakalářská práce *Testování při podezření na požití návykových látek u žáků základních škol v Jindřichově Hradci* pojednává o problematice požívání návykových látek žáky základních škol a možnosti řešení základních škol při řešení této problematiky. Teoretická část poskytuje informace o příčinách vzniku závislosti, rizika, která ohrožují mládež při požití návykových látek. Můžete zde najít odkazy na literaturu a vyhledat si druhy návykových látek. Dále se zabývá druhy testů na návykové látky, jejich používání a jejich úrovně zjištěných výsledků. Je zde probrán právní rámec této problematiky. A na závěr jsou zde uvedeny možnosti, které základní školy mají při řešení této problematiky.

V praktické části se zabývám výzkumem, ve kterém jsem si zvolila 5 hypotéz a ty se pomocí rozhovoru s metodickými preventisty a jednou výchovnou poradkyní snažím potvrdit nebo vyvrátit. Zjistila jsem, že pracovníci základních škol v Jindřichově Hradci jsou informováni o testování návykových látkách a setkali se s podezřením na požití návykové látky u žáka. Dále jsem zjistila, že testy na návykové látky má k dispozici pouze 1. ZŠ. Předpoklad, že nejužívanější test ze slin na návykové látky se mi zcela vyvrátil a u všech základních škol v Jindřichově Hradci se mi potvrdil předpoklad, že další opatření spočívá ve spolupráci s rodinou, Policií ČR a OSPOD.

ABSTRACT

NEDVĚDOVÁ, L. *Testing for suspected ingestion of addictive substances among primary school pupils in Jindřichův Hradec*. Jindřichův Hradec 2011. Bachelor thesis. University of South Bohemia in České Budějovice. Faculty of Theology. Department of Practical Theology. Master thesis Mgr. Kateřina Hyková, PhD.

Key words: causes of addiction, youth and risks connected with addiction, addictive substances, testing procedure of addictive substances, statutory framework for the issue of addictive substances, solving the abuse of addictive substances at schools

„Testing for suspected ingestion of addictive substances among primary school pupils in Jindřichův Hradec“ thesis deals with the issue of addictive substances consumption among primary school pupils and the possibility in resolving this problem by schools itself. Theoretical part provides information about addiction causes, risks, which endanger youth in case of drugs consumption. Thesis also provides literature references and opportunity to look for different types of addictive substances. Furthermore, it deals with different kinds of addictive substances tests, their usage and level of results. Statutory framework of this issue is also discussed. Finally the thesis introduces options, which elementary schools use in solving this issue.

Practical part deals with research, in which I selected five hypotheses that were on the base of interview with prevention officer and one educational consultant either confirmed or disproved. I have found out, that the staff of elementary schools in Jindřichův Hradec are informed about addictive substances testing and also encountered suspected consumption by pupil. Furthermore, I have also detected, that addictive substances tests are available at one elementary school only. Presumption, that the most used saliva test of nonaddictive substance has been completely disproved and among all elementary schools in Jindřichův Hradec it has been proven, that further provisions do consist in the cooperation with family, police and Department of Social and Legal Protection of Children.